

«Էդիթ Պրինտ» հրատարակչություն

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ «Նախադպրոցականի կարողունակությունների ձևավորման
հիմնահարցը»

Հաստատություն՝ Մասիս քաղաքի թիվ 2 մտեր մանկապարտեզ

Դաստիարակ՝ Պայծառ Գրիգորյան

Ղեկավար՝ Ժաննա Ավետիսյան

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
Կարողունակություն(կոմպետենցիա) հասկացություն.....	4
Դպրոցի նախապատրաստման հիմնախնդիրները.....	5
Նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչը բաղկացուցիչ մաս.....	6
Նախադպրոցական տարիքի երեխաների ակնկալվող կարողունակությունները	10
Նախադպրոցական կրթական ծրագրի բովանդակությունը.....	13
Նախադպրոցական հիմնական ծրագրի կառուցված.....	21
Եզրակացություն.....	23
Գրականության ցանկ.....	25

Ներածություն

ՀՀ կառավարությունը 2021թ. մայիսի 13-ին հաստատել է նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչը, որով սահմանվում են երեխայի զարգացման, կրթական ծրագրերի բովանդակության պարտադիր նվազագույնը, երեխաների ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը և երեխաներին ներկայացվող որակական պահանջները:

Չափորոշիչի հիմքում նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունների վրա հիմնված մոտեցումն է: Այն ներառում է մասնավորապես, ուսումնադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, կրթական ծրագրի բաղադրիչները և դրանց սահմանման մանկավարժահոգեբանական սկզբունքները, երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության առավելագույն չափը կամ դրանց հարաբերակցությունը, երեխաների զարգացման ընթացքի և առաջադիմության մակարդակի դիտարկման ձևերը:

Սույն աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչի ներդրման հետևանքով նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ համապատասխան կարողունակությունների ձևավորման կարևորությամբ և անհրաժեշտությամբ:

Աշխատանքի նպատակն է վերհանել նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ համապատասխան կարողունակությունների ձևավորման կարևորությունը և անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև մատնանշել վերջիններիս ձևավորման ուղիները:

Սույն նպատակի ձեռքբերման համարն առանձնացրել ենք հետևյալ խնդիրները.

1. ներկայացնել նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչի հիմնական դրույթները.

2. առանձնացնել նախադպրոցական տարիքի երեխաների ակնկալվող կարողունակությունները.

3. մատնանշել նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների ֆիզիկական միջավայրին ներկայացվող պահանջները՝ որպես

նախադպրոցականների կարողունակությունների զարգացման նախապայման

4.բացահայտել կարողունակությունների ձևավորման և զարգացման
առանձնահատկությունները ուսումնական տարբեր բաղադրիչներում

Աշխատանքի տեսական և մեթոդական հիմք են հանդիսացել ՀՀ
կառավարության կողմից 2021թ. մայիսի 13-ին հաստատված նախադպրոցական
կրթության պետական չափորոշիչը, ինչպես նաև մի շարք այլ աղբյուրներ:

Կարողունակություն(կոմպետենցիա)հասկացություն

«Կարողունակություն»(կոմպետենցիա)եզրույթը մանկաարժական գրականության մեջ սկսել է շրջանառվելանցած դարի 70-80-ական թվականներից,երբ արևմտյան երկրներում սկսեցին լրջորեն քննադատել կրթության նպատակներն ու ձևավորման մոտեցումները: Այդ ժամանակ պարզ դարձավ,որ միայն նեղ առարկայական դաշտում գիտելիքների հաղորդումը և հմտությունների ձևավորումը բավարար չէ,այլ պետք է նպատակների ավելի լայն գիտակցում:Ըստ նախադպրոցական պետական կրթական սահմանման կարողունակությունը անհատի համալիր բնութագրիչ է ,այն գիտելիքների,հմտությունների և արժեքների համակարգ է,որ թույլ է տալիս այս կամ այն բաղադրիչում լուծելու որոշակի խնդիրներ:Համաձայն այս սահմանման եթե սանը հավակնում է կարողունակ լինել որևէ բաղադրիչում, ապա նա պետք է տիրապետի այդ բաղադրիչին բնորոշ որոշակի գիտելիքների:Հետագոտության հիմնահարցը ներկա ժամանակաշրջանի պահանջների և նախադպրոցական հաստատություններ հաճախող երեխաների կարողունակությունների ձևավորումն ու հիմնավորումն

Դպրոցի նախապատրաստման հիմնախնդիրները

Երեխայի դպրոցին նախապատրաստման եզրույթի մեկնաբանությունը հոգեբանական գիտելիքի տիրույթում մանկապարտեզը կրթության առաջին աստիճանն է, որտեղ երեխան ստանում է բարոյականության նախնական դասերը, ձեռք բերում մեծահասակների և հասակակիցների հետ շփման փորձ, ինքնավստահություն, ուսուցման գործընթացի նախնական կարողություններ, բացահայտում իր ստեղծագործական կարողությունները խաղերի մեջ և խմբային աշխատանքում: Նախադպրոցական կրթությունը Հայաստանի Հանրապետությունում շարունակական կրթության համակարգի սկզբնական բաղկացուցիչն է: Նախադպրոցականների կրթական համալիր ծրագիրը կազմված է նախադպրոցական կրթության չափորոշիչների հիման վրա՝ այդ տարիքի երեխաների դաստիարակության և ուսուցման հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: Անձի ձևավորման մասին փաստացի կարելի է խոսել 3 տարեկանից սկսած, երբ երեխան ինքն իրեն դիմում է ոչ թե

անունով, այլ անձնական դերանունով: Սակայն դեռևս նրա անձի մի շարք ոլորտներ, օրինակ՝ ինքնագնահատականը, ներքնայնացված չեն, որի համար երեխան անընդհատ փորձում է իրեն ճանաչել հիմնականում մեծահասակների արձագանքներում:

Նախադպրոցական մանկավարժության կարևորագույն խնդիրներից է երեխայի նախապատրաստումը դպրոցական ուսումնառության, որն իրականացվում է կազմակերպված ուսուցման պայմաններում և ենթադրում ակտիվ ուսուցման եղանակների մշակման անհրաժեշտություն: Մինևույն ժամանակ երեխայից պահանջվում են ոչ միայն գիտելիքներ ու ինտելեկտուալ կարողություններ այլև բարոյականային հատկություններ, հաղորդակցվելու ունակություններ և սոցիալական հմտություններ: Այսօր նախադպրոցականի զարգացման պաշարով որքան դրանք համապատասխան իրադրություններում կիրառելու, աշխարհընկալման գործընթացում ինքնուրույն կողմնորոշվելու, ազատ մտածելու և կարծիք հայտնելու կարողություններով: Ժամանակակից մեթոդների կիրառումը մեծ հնարավորություն էտալիսպարապմունքների, զրույցների, դիտումների, խաղերի, էքսկուրսիաների, անհատական և խմբային աշխատանքներ կազմակերպել, և ճանաչողական նյութերը առավել մատչելի դարձնելու համար: Նախադպրոցական մանկավարժության կարևորագույն խնդիրներից է երեխայի նախապատրաստումը դպրոցին ժամանակակից պատկերացումների համաձայն՝ ուսուցման գործընթացը ուսուցչի և սանի ներդաշնակ գործունեությունն է, որի ընթացքում իրականանում են որոշակի գիտելիքներ ձեռք բերելու, դրանց համապատասխան կարողություններ, հմտություններ ձևավորելու նպատակադրումները: Ուսուցման մեթոդական համակարգը ներառում է երեք կարևոր խնդիր՝

- կրթության բովանդակություն՝ ի՞նչ սովորեցնել,
- ուսուցման մեթոդներ ինչպե՞ս սովորեցնել,
- կրթության նպատակներ՝ ինչու՞ սովորեցնել:

Մեթոդների ընտրությունը կատարվում է թեմայի բովանդակությամբ և ուսումնական նպատակներով խոսքային, գննական և պրակտիկ մեթոդներով:

Նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչը հանրակրթության բաղկացուցիչ մաս

Չափորոշիչով սահմանված են նաև երեխաների զարգացման և կրթական վերջնարդյունքներ, նախադպրոցական կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, որոնք ներառում են շարժողական, խոսքի և հաղորդակցման, հուզական, սոցիալ-անձնային, իմացական, ինքնասպասարկման, անվտանգության, առողջ ապրելակերպի ոլորտները:

Տրված են նաև խմբասենյակների ձևավորման հիմնական պահանջները, թե ինչ սարքավորումներ և խաղալիքներ ու նյութեր պետք է ապահովվեն երեխայի ներդաշնակ զարգացման համար:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում կիրառվող սարքերը, սարքավորումները, խաղալիքներն ու նյութերը պետք է համապատասխանեն երեխայի տարիքին և սահմանված առողջապահական նորմերին:

Հավելենք, որ ըստ նախադպրոցական կրթության չափորոշիչի՝ մշակվում են միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատությունների **նախադպրոցական ֆակուլտետների ուսումնական ծրագրեր** և վերապատրաստումների **թեմատիկ պլաններ**, ծնողական կրթության ծրագրեր:

Ակնկալվում է, որ նոր չափորոշիչը հնարավորություն կտա վաղ մանկության զարգացման ոլորտի տարբեր մասնագետներին և ծնողներին ունենալ նախադպրոցական տարիքի երեխաների աճի, զարգացման և կրթության առավել ողջամիտ ու հիմնավոր ակնկալիքներ, որոնք հիմնված կլինեն ավելի չափելի արդյունքների վրա:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում երեխայի զարգացնող միջավայրին ներկայացվող պահանջներում ավելացել է նաև օրենքի գաղափարի և կարևորության հիմունքների հետ ծանոթացման ներառումը: Այսինքն՝ երեխան, բացի խոսքի, տրամաբանության, մտավոր, ֆիզիկական, գեղարվեստագեղագիտական զարգացման, բնագիտության հիմունքներին

ծանոթացման ներառումից պիտի որոշակի տեղեկություններ ունենա օրենքի մասին:

Հավելենք նաև, որ չափորոշով տրված են նաև խմբասենյակների ձևավորման հիմնական պահանջները, թե ինչ սարքավորումներ և խաղալիքներ ու նյութեր պետք է ապահովվեն երեխայի ներդաշնակ զարգացման

համար: Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում կիրառվող սարքերը, սարքավորումները, խաղալիքներն ու նյութերը պետք է

համապատասխանեն երեխայի տարիքին և սահմանված առողջապահական նորմերին:

Չափորոշում սահմանված են նաև երեխաների զարգացնող միջավայրին

ներկայացվող պահանջները՝ ըստ տարիքային խմբերի: Օրինակ՝ մինչև 1

տարեկան երեխաները պետք է ապահովվեն մանկական երաժշտական

գործիքներով, նկարազարդ, կտորից գրքերով, գունավոր մատիտներով,

ճոճանակով եւ այլն: Մահճակալների վերևի մասում պետք է տեղակայված լինեն

չիկչիկաններ: 1-ից մինչև 3 տարեկան երեխաների խմբասենյակում պետք է

առկա լինեն խճանկարներ, «մատրյոշկա» տիկնիկներ, երկրաչափական տարբեր

անցքերով աղյուսիկներ, գունեղ նկարներով գրքեր, գրենական պիտույքներ: Իսկ

3-ից մինչև 6 տարեկան երեխայների խմբասենյակում նախատեսվում են

բազմապիսի դիդակտիկ խաղեր (լոտո, դոմինո, նկարների հավաքածուներ),

տարբեր սյուժետային խաղային հավաքածուներ, լեզուներ և խաղալիքներ

(դոմինո, շաշկի, շախմատ և այլն), ազգային եւ այլազգի կենցաղի առարկաների

նմուշներ:

Չափորոշով նախատեսվում է շարժունակության խանգարումներ ունեցող

երեխաների համար խմբասենյակում և դրանից դուրս ունենալ հարմարեցված

աթոռ-սեղան, կանգնակ, սայլակ, քայլակ, տարբեր չափսերի բարձեր,

աթոռակներ՝ նստելու ճիշտ դիրք ապահովելու համար, հարմարեցված սպասք,

հարմարեցված գրենական պիտույքներ:

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը հանրակրթության պետական կրթական չափորոշիչի բաղկացուցիչ մաս կազմող **նորմատիվ իրավական ակտ է**, որի հիման վրա մշակված կրթական ծրագրերի ներդրումը **պարտադիր է** նախադպրոցական կրթություն իրականացնող բոլոր հաստատությունների համար՝ անկախ կազմակերպչի իրավական ձևից:

Ներկայում նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը կարգավորվում է 2011 թվականին հաստատված և 2018 թ.-ին մասնակի փոփոխված չափորոշչով, որում ներկայացվող որակական պահանջներն անցած շուրջ 10 տարիների ընթացքում էականորեն փոխվել են: Կրթության զարգացման այժմյան միտումները (հատկապես վաղ տարիքի երեխաների համար) ուղղված են նրանց համակողմանի զարգացմանը՝ կարևորելով կրթության դերը, մասնավորապես սահուն անցմանը դպրոցական կյանքին, երեխաների իրավունքների պաշտպանությանը, նախադպրոցական կրթության ոլորտում համընդհանուր ներառական համակարգի ներդրմանը, որը նոր մոտեցում է:

Չափորոշիչը հանդիսանում է երեխայակենտրոն կրթության հիմքը, որը հնարավորություն է ընձեռում արձագանքելու երեխաների կարիքներին և հետաքրքրություններին, հարգելու յուրաքանչյուր երեխայի անձը, խթանելու համատեղ ուսումնառության գործընթացը: Մասնավորապես տրված է, թե նախադպրոցական կրթության ավարտին երեխաները ինչ պետք է իմանան, կարողանան անել և հասկանալ:

1. Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը (այսուհետ՝ չափորոշիչ) հանրակրթության պետական կրթական չափորոշիչի բաղկացուցիչ մաս կազմող նորմատիվ իրավական ակտ է, որը սահմանում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների (ըստ տարիքային խմբերի) զարգացման կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, նրանց ներկայացվող վերջնարդյունքները, ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը,

նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության և զարգացման վերջնարդյունքի ապահովման հիմքերը:

2. Չափորոշչի հիմքում նախադպրոցական

Չափորոշիչը սահմանում է ուսումնադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, նախադպրոցական տարիքի երեխաներին ներկայացվող որակական պահանջները (կարողունակություններ՝ կոմպետենցիաներ), ըստ տարիքային խմբերի՝ կրթության և զարգացման վերջնարդյունքները, ինչպես նաև նախադպրոցական կրթական ծրագրերի բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները, ուսումնական հաստատություններին ներկայացվող միջավայրի ձևավորման չափանիշները:

տարիքի երեխաների կարողունակությունների վրա հիմնված մոտեցումն է:

3. Չափորոշիչը ներառում է՝

1) ուսումնադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, կրթական ծրագրի բաղադրիչները և դրանց սահմանման մանկավարժահոգեբանական սկզբունքները.

2) երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության առավելագույն չափը կամ դրանց հարաբերակցությունը.

3) երեխաների զարգացման ընթացքի և առաջադիմության մակարդակի դիտարկման ձևերը.

4) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ներառական և երեխայակենտրոն միջավայրի չափանիշները, որոնք հաստատում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը.

5) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում երեխայի անվտանգ միջավայրի և աղետներին պատրաստվածության չափանիշները:

4. Չափորոշիչը հանդիսանում է երեխայակենտրոն կրթության հիմքը. հնարավորություն է ընձեռում արձագանքելու երեխաների կարիքներին և հետաքրքրություններին, հարգելու յուրաքանչյուր երեխայի անձը, խթանելու համատեղ ուսումնառության գործընթացը:

5. Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչի

իրականացումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների կողմից պարտադիր է՝ անկախ դրանց կազմակերպչի անունից և ենթակայությունից:

6. Ըստ չափորոշի, մշակվում են միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատությունների նախադպրոցական ֆակուլտետների (բաժինների) ուսումնական ծրագրեր և վերապատրաստումների թեմատիկ պլաններ, ծնողական կրթության ծրագրեր:

II. ՆԱԽԱԴԴՐՈՑԱԿԱՆ ՏԱՐԻՔԻ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ԱԿՆԿԱԼ ՎՈՂ ԿԱՐՈՂՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

7. Կարողունակությունները նախադպրոցական տարիքի երեխաների կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, հմտությունների, արժեքների և դիրքորոշումների հիման վրա ըստ իրավիճակի արդյունավետ ու պատշաճ արձագանքելու ձևեր են: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունները ձևավորվում են ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման միջոցով:

8. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական վերջնարդյունքները նկարագրում են, թե ինչ պիտի իմանա, կարողանա անել և հասկանա վեց տարեկան երեխան: Վերջնարդյունքներն ուղղված են կարողունակությունների ձևավորմանը:

9. Նախադպրոցական կրթության կարողունակություններն են՝

1) լեզվական և հաղորդակցական կարողունակությ
յուն՝

երեխան տիրապետում է գրական հայերենին, հաղորդակցվում տարբեր իրավիճակներում և միջավայրերում, դրսևորում խոսքային և ոչ խոսքային ակտիվություն՝ մասնակցություն ունենալով հասարակական կյանքին: Ընդունակ է ճանաչել բանավոր ներկայացվող երևույթները, ըմբռնել, նկարագրել, մեկնաբանել դրանք, ներկայացնել բացատրություններ: Երեխան ունակ է կողմնորոշվել լեզվական միավորներում՝ հնչյուն, բառ, նախադասություն, ունի տարրական

պատկերացումներ վանկի, հնչյունի և տառի մասին, ինքնուրույն ձևակերպում է սեփական մտքերը՝ ազատ և կապակցված արտահայտելով կարծիք, վերաբերմունք որևէ երևույթի մասին: Այլ մարդկանց հետ հաղորդակցության մեջ պատկերացում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դերը և մեծահասակների օգնությամբ կիրառում դրանք.

2) Ճանաչողական և մոտիվացիոն կարողունակություն՝

Երեխան, իր տարիքին համապատասխան, ընդունակ է պատճառահետևանքային կապեր տեսնել երևույթների, իրադարձությունների միջև, ճանաչել առարկաների և օբյեկտների կապերը, հարաբերությունները, նոր խնդիրներ լուծել: Դրսևորում է ակտիվություն, հետաքրքրասիրություն, ճանաչողական հետաքրքրություն աշխարհի, առարկաների և երևույթների, ինչպես նաև հարաբերությունների կառուցման հանդեպ: Երեխան հաճույքով (ակտիվ) ներգրավվում է գործունեության տարբեր ձևերի, մտավոր տարբեր գործողությունների, նոր բացահայտումների մեջ.

3) ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն՝

Երեխան ճանաչում է իր արտաքին առանձնահատկությունները, ձեռք է բերում սեռադերային պատկերացումներ: Երեխան ունի պատկերացում սեփական հնարավորությունների մասին, վստահություն սեփական ուժերի և կարողությունների հանդեպ: Ընդունակ է ինքնակազմակերպվելու, դրսևորում է ինքնուրույնություն և ինքնասպասարկման հմտություններ: Գործողություններում դրսևորում է նպատակաուղղվածություն և կենտրոնացվածություն: Երեխան ճանաչում է սեփական և այլոց հույզերը, կարողանում է կառավարել սեփական հույզերը: Ճանաչում է մեծահասակների և հասակակիցների փոխհարաբերություններում սահմանված վարքային կանոնները և դրսևորում է սոցիալապես ընդունված նորմերին համապատասխան վարք: Շփման մեջ նախաձեռնող և կառուցողական է, դրսևորում է ընկերակցելու, համագործակցելու հմտություններ.

4) Ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն՝

Նախադպրոցական տարիքում երեխան տիրապետում է բարեվարքության և սոցիալական արդարության պարզագույն կանոններին. դրսևորում է հարգանք և

հոգատարություն շրջապատի հանդեպ, գնահատում է արարքների բարոյական ուղղվածությունը: Ճանաչում է հայրենիքը, Հայաստանի խորհրդանիշները (դրոշ, զինանշան, օրհներգ), դրսևորում է սեր և նվիրվածություն հայրենի երկրի հանդեպ: Ունի տարրական պատկերացումներ սեփական իրավունքների ու պարտականությունների մասին.

5) թվային և մեդիա կարողունակություն`

Երեխան ունի տարրական պատկերացումներ մեդիայի վերաբերյալ, կողմնորոշվում է մեդիա բազմազանության մեջ, մեծահասակի աջակցությամբ գնահատում է ներկայացված տեղեկատվությունը, այն համադրում սեփական պատկերացումներին` դրսևորելով քննադատական և ընտրողական մոտեցում: Երեխան կարողանում է օգտվել մեդիա տարրական գործիքներից` միևնույն ժամանակ հասկանալով դրանց կիրառման հնարավոր վտանգները և այդ հարցում սեփական պատասխանատվությունը: Երեխան դրսևորում է առարկաների, երևույթների մոդելավորման և ստեղծագործական կարողություններ, տարբերում է իրական և վիրտուալ աշխարհները, հասկանում դրանց տարբերությունները.

6) մշակութային կարողունակություն`

Երեխան կարողանում է գնահատել գեղեցիկը, ճանաչում և վերլուծում է հանրահայտ հայ և արտասահմանյան մանկագիրների գեղարվեստական ստեղծագործությունները, ճանաչում է ազգային և համաշխարհային մշակութային նմուշների ինքնատիպությունը: Դրսևորում է ընդգծված հետաքրքրություն գեղարվեստական գործունեության հանդեպ, ունակ է երաժշտության, կերպարվեստային գործունեության տարբեր տեսակների, ազգային տոների ու ավանդույթների միջոցով արտահայտելու սեփական հույզերը, զգացմունքներն ու տպավորությունները.

7) մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն`

Երեխան կարողանում է կատարել պարզ մաթեմատիկական գործողություններ, համեմատում, հետազոտում է առարկաները և երևույթները, գտնում է տարբեր խնդիրների լուծումներ, ճանաչում է թվանշանները, տիրապետում է նախաթվային և թվային հասկացություններին. Երեխան կարողանում է որոշել առարկաների քանակը, համեմատել դրանք ըստ մեծության, չափի, ձևի և գույնի, տարբերակել

մասը և ամբողջը, երկրաչափական պատկերներն ըստ հատկանիշների: Կարողանում է առարկաները տարբերակել նաև ըստ նյութի: Ցուցաբերում է հետաքրքրություն սարքավորումների հանդեպ, կարողանում է ծանոթ տեխնիկական հանգույցներից կառուցել նոր համադրություններ.

8) տնտեսական կարողունակություն`

Երեխան կարողանում է համարժեք ճանաչել և վերլուծել մեծերի աշխատանքը և դրանից ստացված արդյունքները: Գիտի տարբեր մասնագիտությունների անվանումներ և դրանց առանձնահատկությունները: Ցուցաբերում է տնտեսական պարզ հասկացությունների իմացություն, գիտի իր հետ առնչվող առարկաների ձեռքբերման եղանակները, կիրառում է տնտեսական պարզ բառապաշար: Երեխան հասկանում է շրջապատող աշխարհի և բնության երևույթների միասնականությունն ու փոխկապակցվածությունը: Ճանաչում է բնության երևույթները, գիտի բնության առանձին երևույթների վտանգների, դրանցից պաշտպանվելու մասին, անվտանգ վարքագիծ է դրսևորում բնության առանձին երևույթների` կայծակի, ամպրոպի, կարկուտի, անձրևի, մառախուղի ժամանակ: Ունի տարրական պատկերացումներ շրջակա միջավայրի և դրա պահպանման վերաբերյալ: Կարողանում է նկարագրել մարդու և տնտեսության ազդեցությունը բնության վրա: Հասկանում է շրջակա միջավայրի պահպանման գործում սեփական դերը, նշանակությունը և մասնակցում է այդ գործընթացում.

9) ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն`

Երեխան պատկերացում ունի ֆիզիկական վարժությունների առողջարարական նշանակության, առողջ սննդի, առողջ ապրելակերպի վարման հիմնական կանոնների` օրգանիզմի կոփման, օրվա ռեժիմի, հիգիենիկ կանոնների, ճիշտ կեցվածքի պահպանման մասին: Ընկալում է ֆիզիկական վարժությունների ճիշտ կատարման ձևը, ճանաչում և տարբերում է ամառային և ձմեռային մարզաձևերը: Ընդհանուր պատկերացում ունի շարժողական ընդունակությունների, տարածված մարզաձևերի, մարզագույքի, սպորտային հանդերձանքի մասին, ճանաչում է հայ և այլազգի անվանի մարզիկներին: Երեխան ընդունակ է ճիշտ կատարելու մարմնամարզական, աթլետիկական վարժություններ, տարաբնույթ շարժողական գործողություններ շարժախաղերում, մարզախաղերում, շարժողական

ակտիվության այլ ձևերում: Դրսևորում է անհրաժեշտ ֆիզիկական պատրաստվածություն և պահպանում է առողջ ապրելակերպի վարման կանոնները: Երեխան ինքնուրույն կատարում է նմանողական շարժումներ, ընդհանուր զարգացնող վարժություններ՝ առանձին, զույգերով, մարզագույքով: Վարժությունների կատարման ընթացքում, շարժախաղերում, թիմային խաղերում դրսևորում է ինքնուրույնություն, կարգապահություն, կամք, պատասխանատվություն, համագործակցություն, վճռականություն, փոխօգնություն, ընկերասիրություն, նախաձեռնողականություն:

1 տասխանատվությունը դրանց հետևելու գործում:

III. ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

15. Նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը պայմանավորված է նախադպրոցական տարիքային բոլոր փուլերի զարգացման անհատական առանձնահատկություններով:

16. Նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը կազմում են նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական ընդհանուր նպատակներին համապատասխան ընտրված՝ ընկալման, ըմբռնման ու յուրացման համար նախատեսված գիտելիքները, կարողությունները, հմտությունները և տարրական բարոյական արժեքային հարաբերությունները:

17. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության բովանդակությունը հիմնականում ներառում է զարգացման հետևյալ ոլորտները՝

- 1) շարժողական ոլորտ.
- 2) խոսքի և հաղորդակցական ոլորտ.
- 3) հուզական, սոցիալ-անձնային ոլորտ.
- 4) իմացական ոլորտ.
- 5) ինքնասպասարկման, անվտանգության, առողջ ապրելակերպի ոլորտ:

18. Կրթության բովանդակության՝ չափորոշչով սահմանված հասանելի մակարդակը ապահովվում է կրթության բաղադրիչների միջոցով, որոնք իրականացվում են գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների

ձևավորմամբ՝ երեխաների զարգացման ոլորտներին և ուղղություններին համապատասխան կազմված, կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից հաստատված Նախադպրոցական կրթական ծրագրի համաձայն:

19. Կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի կողմից հաստատված նախադպրոցական կրթական ծրագրերի կատարումը ուսումնական հաստատությունների կողմից պարտադիր է:

20. Նախադպրոցական կրթական ծրագիրը հիմք է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների կրթական գործունեության համապատասխանության օբյեկտիվ գնահատականի համար:

21. Նախադպրոցական կրթական (հիմնական) ծրագիրը նախադպրոցական կրթության նպատակների իրականացմանն ուղղված, տարիքային առանձնահատկություններին համապատասխան՝ ուսումնադաստիարակչական գործընթացի բովանդակության, կրթության կազմակերպման ձևերի, կիրառվող մեթոդաբանության, տեխնոլոգիաների ամբողջություն է, որն ապահովում է նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշչով սահմանված վերջնարդյունքները:

22. Նախադպրոցական կրթական ծրագրով սահմանված մակարդակն ապահովվում է կրթության բովանդակային բաղադրիչների միջոցով, որոնք իրականացվում են ըստ տարիքային խմբերի և յուրաքանչյուր երեխայի զարգացման առանձնահատկությունների ու կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի, երեխաների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորմամբ՝ այդ տարիքի երեխաների առանձնահատկություններին, զարգացման ոլորտներին և ուղղություններին համապատասխան:

23. Նախադպրոցական կրթական ծրագիրը սահմանում է յուրաքանչյուր տարիքային խմբի կրթության բովանդակության ընդհանրական կառուցվածքը, կանոնակարգային պահերը, ուսումնական տարվա սկիզբը, ավարտը, հիմնական ուղղություններին հատկացվող շաբաթական և տարեկան պարապմունքների քանակը, սաների շաբաթական բեռնվածության առավելագույն քանակը, ակնկալվող արդյունքներն ըստ զարգացման ոլորտների, գործունեության ձևերի:

24. Նախադպրոցական կրթական ծրագրերի բովանդակությունը ներկայացվում է զարգացման հետևյալ հիմնական բնագավառներով (ուղղություններով)՝

1) խոսքի, լեզվամտածողության, տրամաբանության, գրաճանաչության, ընդհանուր ճանաչողական զարգացում.

2) հուզականային և սոցիալ-անձնային զարգացում.

3) շարժողական և ֆիզիկական զարգացում.

4) աշխարհաճանաչման ինքնուրույնության, ստեղծագործական ունակությունների և հնարամտության զարգացում.

5) բարոյական, ազգային, էկոլոգիական, իրավական և սեռային գիտակցության և մտածելակերպի զարգացում՝ արժեքային հիմունքների փոխանցմամբ:

25. Նախադպրոցական կրթական ծրագրի հիման վրա մշակվում և հաստատվում են նախադպրոցական կրթության իրականացման, այդ թվում՝ այլընտրանքային օրինակելի կրթական ծրագրեր և պլաններ՝ ուսումնական, ուսումնամեթոդական, ուսումնասօժանդակ ձեռնարկներ:

26. Նախադպրոցական կրթական ծրագրերին ներկայացվում են հետևյալ պահանջները՝

1) համապատասխանությունը նախադպրոցական կրթության չափորոշչին.

2) կրթության աշխարհիկ բնույթը.

3) երեխաների և մեծահասակների փոխգործունեության անհատակողմնորոշված (երեխայակենտրոն) մոտեցման ապահովումը.

4) ազգային ավանդույթների և համամարդկային արժեքների զուգորդումը.

5) նախադպրոցական կրթության բովանդակության մեջ երեխայի խոսքի, տրամաբանության, ֆիզիկական, մտավոր, գեղարվեստական զարգացման, իրավունքներին և պարտականություններին, բնագիտության հիմունքներին ծանոթացման ներառումը:

27. Կրթական ծրագրերը պետք է նպատակաուղղված լինեն՝

1) հետաքրքրասիրության զարգացմանը՝ որպես նախադպրոցականի ճանաչողական (իմացական) ակտիվության գործոնի.

2) երեխայի ընդունակությունների զարգացմանը.

3) ստեղծագործական երևակայության զարգացմանը.

4) հաղորդակցական հմտությունների ձևավորմանը:

28. Կրթական ծրագրերը պետք է ապահովեն՝

1) երեխաների ֆիզիկական և հոգեկան առողջության պահպանումն ու ամրապնդումը, ֆիզիկական, հոգեկան և սոցիալական զարգացումը, յուրաքանչյուր երեխայի հուզական բարվոքությունը.

2) երեխայի անձի, նրա ստեղծագործական ունակությունների զարգացման համար միջավայրի և պայմանների ստեղծումը.

3) համամարդկային արժեքներին, օրինականության գաղափարին հաղորդակցումը, շփումը.

4) ընտանիքի հետ համագործակցությունը՝ երեխայի լիարժեք զարգացման գործում:

29. Կրթական ծրագրերը պետք է նախատեսեն երեխայի կյանքի կազմակերպման 3 ձև՝

1) պարապմունքներ՝ որպես ուսուցման կազմակերպման հատուկ ձև.

2) խաղային գործունեության տեսակներ.

3) օրվա ընթացքում երեխայի ազատ ժամանակի տնօրինում:

30. Կրթական ծրագրերը պետք է ներառեն երեխաների անհատական և համատեղ գործունեության օպտիմալ համադրումը, նրանց տարիքին առանձնահատուկ գործունեության տեսակների հաշվառմամբ:

31. Երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության առավելագույն չափը և հարաբերակցությունը փոխկապակցված են կրթության բովանդակության, երեխայի տարիքային առանձնահատկությունների և անհատական հնարավորությունների, ուսուցման ձևերի և մեթոդների, հաստատության աշխատանքային ռեժիմի հետ:

32. Ուսումնական և խաղային բեռնվածության հարաբերակցությունում գերակշռում է խաղայինը. ռեժիմային բոլոր պահերն ուղեկցվում են տարբեր խաղերով և խաղային մեթոդներով:

33. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման ընթացքի գնահատումն իրականացվում է մանկավարժների կողմից շարունակական դիտարկման, փաստագրման և անհատական թղթապանակների վարման միջոցով:

34. Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում մինչև 1 տարեկան երեխաների զարգացնող միջավայրին ներկայացվող պահանջներն են (զարգացնող միջավայր, անվտանգության ապահովում, առողջության պահպանում)՝

1) խմբասենյակի տարածքում (այսուհետ՝ տարածք) առկա են մանեթներ կամ այլ սարքավորումներ, որոնք ապահովում են երեխաների անվտանգությունը.

2) տարածքում առկա է փափուկ հատակ՝ չորեքթաթ շարժվող երեխաների համար.

3) տարածքում առկա են սարքավորումներ, միջոցներ՝ երեխաների նստակյաց խաղերի համար.

4) տարածքում առկա են սարքավորումներ, միջոցներ՝ երեխաների հենաշարժողական ակտիվության համար՝ ճոճանակ, ճոճաթոռ, շարժաթոռ.

5) տարածքում առկա են գունեղ նկարներ, խաղալիքներ՝ ինքնուրույն և մեծերի հետ գործունեության ընթացքում կիրառելու համար.

6) տարածքում առկա են երեխաների ձեռքի շարժումներն ու գործողությունները խթանող խաղալիքներ և պարագաներ.

7) խմբում առկա են սյուժետային խաղալիքներ (մանկական կահույք, սպասք, տիկնիկներ, մեքենաներ, կենդանիներ և այլն).

8) առկա են մանկական երաժշտական գործիքներ, ձայնային հնչեղությամբ խաղալիքներ.

9) առկա են նկարագարդ, կտորից գրքեր, գունավոր մատիտներ.

10) առկա են նվագարկիչ, ձայնարկիչ, այլ տեխնիկական միջոցներ:

35. Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում 1-ից մինչև 3 տարեկան երեխաների զարգացնող միջավայրին ներկայացվող պահանջներն են՝

1) խմբասենյակում առկա են խաղային պարագաներ երեխաների ճանաչողական զարգացման համար՝ խճանկար, «մատրյոշկա» տիկնիկներ, բուրգ, երկրաչափական տարբեր անցքերով աղյուսիկներ, բազմագույն խորանարդիկներ, գնդակներ, փոքրիկ մեքենաներ, գրքեր գունեղ նկարներով.

2) առկա են երեխաների սյուժետային խաղերի համար նյութեր. տիկնիկներ, տարբեր չափերի կենդանիներ, տիկնիկների հագուստ, խաղալիք կահույք, տարբեր ձևերի և գույների կառուցողական նյութեր, խաղալիք-հեռախոսներ,

խորանարդիկներ, փայտիկներ և այլն.

3) առկա են խաղային նյութեր և սարքավորումներ՝ երեխաների երաժշտական ունակությունների զարգացման համար.

4) առկա են նյութեր և սարքավորումներ՝ երեխաների ստեղծագործական գործունեության համար. ալբոմներ, թղթեր, վրձիններ, մատիտներ, ֆլումաստերներ, պլաստիլին և այլն.

5) բոլոր նյութերը հասու և մատչելի են երեխաներին՝ աշխատելու համար. մատիտները սրված են, ֆլումաստերները՝ թարմ, վրձինները՝ մաքուր.

6) առկա են խաղալիքներ՝ զբոսանքների ժամանակ խաղալու համար. փոքրիկ դուլեր, կաղապարներ, բահեր և այլն.

7) առկա են խաղեր և սարքավորումներ՝ քայլքի և այլ շարժումների համար.

8) տարածքում առկա է երեխաների համատեղ խաղերի համար առանձնացված հատված.

9) բոլոր խաղալիքները, նյութերը երեխաների համար հասանելի են.

10) տարածքը զարդարված է գունեղ նկարներով, ծաղիկներով, բույսերով.

11) խմբասենյակում առկա են դիդակտիկ նյութեր՝ երեխաների զգայարանների, մանր մկանների համակարգի և սյուժետային խաղերի զարգացման համար.

12) խմբասենյակում և դրանից դուրս ստեղծված են պայմաններ շարժունակության խանգարումներ ունեցող երեխաների համար. հարմարեցված աթոռ սեղանով, կանգնակ, սայլակ, քայլակ, տարբեր չափսերի բարձեր, աթոռակներ նստելու ճիշտ դիրք ապահովելու համար, հարմարեցված սպասք (սպասքի ադապտացիաներ), հարմարեցված գրենական պիտույքներ:

36. Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում 3-ից մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացնող միջավայրին ներկայացվող պահանջներն են՝

1) հաստատությունում առկա են՝ սարքավորումներ և դիդակտիկ միջոցներ երեխաների համակողմանի զարգացման համար.

2) տեսալսողական միջոցներ.

3) ալբոմներ, գեղարվեստական գրականություն և այլ նյութեր երեխաների տպավորությունները հարստացնելու համար.

4) ստեղծված են պայմաններ մարդու, պատմության, մշակույթի մասին

երեխաների պատկերացումների զարգացման համար. խմբասենյակում առկա են՝

դիդակտիկ խաղեր (լոտո, դոմինո, նկարների հավաքածուներ), տարբեր սյուժետային խաղային հավաքածուներ, լեզուներ և խաղալիքներ՝ տարաբնույթ գործունեության ժամանակ երեխաների զարգացման համար.

5) խաղեր երեխաների ինտելեկտուալ զարգացման համար (դոմինո, շաշկի, շախմատ և այլն).

6) խաղալիքներ և սարքավորումներ սենսորային զարգացման համար.

7) դիտողական, նկարագարող նյութեր.

8) պայմաններ երեխաների անհատական և համատեղ ակտիվության դրսևորման համար.

9) պայմաններ երեխաների առողջության պահպանման և ամրապնդման համար.

10) բժշկական սարքավորումներ երեխաների բուժկանխարգելիչ միջոցառումների համար.

11) հատուկ տարածքներ երեխաների հետ տարվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մատուցման համար.

12) ստեղծված են ինելամիտ ֆիզիկական հարմարեցումներ երեխաների զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան.

13) ստեղծված են պայմաններ երեխաների գեղարվեստագեղագիտական զարգացման համար.

14) տարածքի գեղագիտական ձևավորումներ՝ ուղղված երեխաների գեղարվեստական զարգացմանը (նկարներ, վերատպություններ, ժողովրդական ստեղծագործության նմուշներ, երեխաների, մեծերի աշխատանքների ցուցահանդեսներ և այլն).

15) ստեղծված են պայմաններ երեխաների թատերական գործունեության զարգացման համար.

16) կան օժանդակ հարմարություններ թատերական գործունեության կազմակերպման համար.

17) առկա են թատրոնների տարաբնույթ տեսակներ (սովերային,

ստվարաթղթային, սեղանային և այլն)։

18) առկա են թատերական բեմականացումների համար աստիճաններ։

19) ստեղծված են պայմաններ երեխաների երաժշտական գործունեության համար։

20) առկա է երաժշտական դահլիճ։

21) առկա են երաժշտական գործիքներ, նվագարաններ և երաժշտադիդակտիկ խաղեր՝ տեղադրված համապատասխան զարգացման կենտրոնում։

22) հաստատությունում ստեղծված են պայմաններ երեխաների կառուցողական գործունեության զարգացման համար։

23) խմբասենյակներում առկա են մանր (սեղանային) և խոշոր (հատակի) կառուցողական նյութեր, տարբեր տիպի կոնստրուկտորներ, մոզաիկաներ, կտրվածքներով նկարներ, բնական նյութեր՝ տեղադրված համապատասխան զարգացման կենտրոնում։

24) հաստատությունում ստեղծված են պայմաններ երեխաների էկոլոգիական կրթության համար։ առկա են դիտողական պարագաներ, բնական նյութեր, բնության երևույթները նկարագրող պաստառներ։

25) հաստատությունում առկա են կանաչապատման անկյուններ (սենյակային բույսեր), ստեղծված են պայմաններ բույսերի խնամքի և աճեցման համար (այգի, բանջարանոց, ծաղկանոց և այլն)։

26) առկա է առանձին տարածք կենդանի բնության համար (ձմեռային այգի, կենդանական անկյուն և այլն)։

27) հաստատությունում առկա են ազգային պատմությունն ու մշակույթը նկարագրող պաստառներ։

28) հաստատությունում առկա է պետական խորհրդանիշների անկյուն (դրոշ, զինանշան, օրհներգ)։

29) առկա են ազգային, ժողովրդական կենցաղի առարկաների նմուշներ, ազգային տարազներով տիկնիկներ։

30) առկա է մանկական գեղարվեստական գրականություն։

31) խմբասենյակում առկա են երթևեկության կանոններին ծանոթացնող դիդակտիկ խաղեր և խաղալիքներ, բակում ստեղծված են պայմաններ

երթնեկության կանոնները կիրառելու համար.

32) հաստատությունում ստեղծված են պայմաններ երեխաների ֆիզիկական զարգացման համար. առկա է մարզադահլիճ, դեկորատիվ կամ իսկական լողավազան, ֆիզիկական ակտիվության համար անհրաժեշտ սարքավորումներ, մարզական գույք.

33) խմբասենյակում առկա են նյութեր և սարքավորումներ երեխաների մոտ թվի, մեծության, տարածական և ժամանակային պատկերացումների ձևավորման համար (թվանշաններ, կշեռքներ, չափման միավորներ գրատախտակ, օրացույց, ժամացույց. ավազի, արևային ժամացույց և այլն)` տեղադրված համապատասխան զարգացման կենտրոնում.

34) համակարգչի առկայություն` մեդիագրագիտության և մեդիաանվտանգության կանոններին տիրապետելու համար անհրաժեշտ հավելվածներով.

35) առկա են նյութեր և սարքավորումներ երեխաների փորձարարական աշխատանքների ցուցադրման համար (զլոբուս, քարտեզ, մակետներ, նկարների հավաքածուներ, մագնիս, սեղանային տպագիր խաղեր և այլն).

36) հաստատությունում ստեղծված են պայմաններ երեխաների խոսքի զարգացման համար.

37) առկա է մանկական գրադարան.

38) առկա են առանձին տարածքներ օտար լեզուների ուսուցման համար.

39) առկա է ծրագրամեթոդական գրականության անկյուն աշխատողների և ծնողների համար.

40) առկա են նկարների հավաքածուներ և սեղանային տպագիր խաղեր` խոսքի զարգացմանն ուղղված.

41) առկա է առանձին տարածք խաղերի համար.

42) բակում, հողամասում առկա են խաղային սարքավորումներ.

43) հաստատությունում առկա են խաղեր և խաղալիքներ տարբեր տեսակի խաղերի համար. սյուժետադերային, շարժուն, մարզական, դիդակտիկ և այլն.

44) խմբասենյակում առկա են նյութեր, որոնք կարող են հիմք ծառայել` որպես փոխարինող առարկաներ օգտագործելու համար.

45) խմբասենյակում և դրանից դուրս ստեղծված են պայմաններ շարժունակության խանգարումներ ունեցող երեխաների համար. հարմարեցված աթոռ սեղանով, կանգնակ, սայլակ, քայլակ, տարբեր չափսերի բարձեր, աթոռակներ նստելու ճիշտ դիրք ապահովելու համար, հարմարեցված սպասք (սպասքի ադապտացիաներ), հարմարեցված գրենական պիտույքներ.

i

46) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում կիրառվող սարքերը, սարքավորումները, խաղալիքներն ու նյութերը պետք է համապատասխանեն տարիքին, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի 2002 թվականի դեկտեմբերի 20-ի «Նախադպրոցական կազմակերպությունների (հիմնարկների)» N 2.III.1 սանիտարական նորմերը և կանոնները հաստատելու մասին» N 857 հրամանի և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի «Խաղալիքների անվտանգության տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի նոյեմբերի 11-ի N 1551-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 278-Ն որոշման պահանջներին:

Պաշտոնական հրապարակման օրը՝ 14 մայիսի 2021 թվական:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթական հիմնական ծրագրի կառուցվածքը

Ծրագրում ներկայացված են դաստիարակության և ուսուցման նպատակները, խնդիրները ըստ ծրագրային բաղադրիչների, սաների առօրյայի կազմակերպման առանձնահատկությունները, վերջնարդյունքների ապահովման հիմքերը, սաների հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Ծրագրի նպատակն է տարիքային և անհատական առանձնահատկություններին համապատասխան ներդաշնակ հոգեկան ու ֆիզիկական զարգացման ապահովումը՝ ըստ ոլորտներով սահմանված վերջնարդյունքների: Սույն ծրագիրը լուծում է կարողունակությունների ձևավորման հիմնահարցը նախադպրոցական կրթության ավարտին փոխանցելով սանին գիտելիք, հմտություն, համապատասխան վերաբերմունք և վարքագիծ: Ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման գործում նախադպրոցական հաստատությունների մանկավարժներին աջակցում են կրթության բովանդակային բաղադրիչները յուրաքանչյուր երեխայի համար՝ սաների հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Կրթական ծրագրի բովանդակությունը ներառում է զարգացման հետևյալ ոլորտները՝

- 1) շարժողական ոլորտ (Հապավումը՝ Շ).
- 2) Խոսքի և հաղորդակցման ոլորտ (Հապավումը՝ ԽՀ).
- 3) հուզական, սոցիալ-անձնային ոլորտ (Հապավումը՝ ՀՍԱ).
- 4) Իմացական ոլորտ (Հապավումը՝ Ի).
- 5) Ինքնասպասարկման, անվտանգության, առողջ ապրելակերպի ոլորտ (Հապավումը՝ ԻԱԱ):

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված ինը կարողունակությունների ապահովման անհրաժեշտությունից ելնելով՝ միջին խմբում սաների հետ օրվա կանոնակարգային պահերին կազմակերպվող աշխատանքն արտացոլվում է ճճրագրային բաղադրիչներում՝

1. Խոսքի զարգացում
2. Ֆիզկուլտուրա
3. Ինձ շրջապատող աշխարհը
4. Մաթեմատիկական տարրական պատկերացումներ
5. Երաժշտություն
6. Կերպարվեստ կառուցողական աշխատանք:

Ծրագրային այս բաղադրիչների զատումը պայմանական է, դրանք կարողունակությունների պես փոխկապակցված են: Մանի զարգացումը համակողմանի և լիարժեք է ընթանում, եթե բոլոր բաղադրիչներով միաժամանակ և շարունակական աշխատանք է տարվում:

Ծրագրային բոլոր բաղադրիչներով սահմանված վերջնարդյունքներն ուղղված են առանցքային կարողունակությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը:

Նախադպրոցական կրթական հիմնական ծրագրին ներկայացվում են հետևյալ պայմանները՝

*համապատասխանությունը նախադպրոցական կրթության չափորոշչին.,

*կրթության աշխարհիկ բնույթը,

*սաների և մեծահասակների փոխգործունեության երեխայակենտրոն մոտեցման ապահովումը, շարունակական կրթության պահանջմունքը,

*ազգային ավանդույթների և համամարդկային արժեքների գուգորդումը,

*նախադպրոցական կրթության բովանդակության մեջ սանի խոսքի

,տրամաբանության ,ֆիզիկական, մտավոր, գեղարվեստական

զարգացման, իրավունքներին և պարտականություններին, էկոլոգիական

նախագիտելիքներին ծանոթացման ներառումը:

Եզրակացություն

Արագ փոփոխվող հասարակությունում ձևավորվում են այնպիսի կարողունակություններ, որոնք անհրաժեշտ են յուրաքնչյուր անհատի առօրյա կյանքն ու գործունեությունը հաջողությամբ կազմակերպելու համար: Հետազոտության հիմնահարցը ներկա ժամանակաշրջանի և ուսումնական հաստատություններում սովորողների կարողունակությունների ձևավորման ու զարգացման ուղիների որոշումն ու հիմնավորումն է: Հետազոտության նպատակն էր բացահայտել սաների կարողունակությունների ձևավորման ու զարգացման առանձնահատկությունները ուսուցման տարբեր բաղադրիչներում, որոնք էլ դառնում են համընդհանու գրագիտության պարտադիր պայման:

Լավ է, երբ հստակ են պետության պատկերացումներն ու ակնկալիքները իր ներկայի և ապագայի մասին, որից էլ բխում է կազմակերպվող կրթության ռազմավարությունը: Այս համատեքստում դպրոցը կարելի է դիտարկել որպես ինստիտուտ, որի գործունեությունը միտված է պետության զարգացման տեսլականին պատրաստ քաղաքացու ձևավորմանը:

Ժողովրդավարությունը վերացական է այնքան ժամանակ, քանի դեռ չկա ժողովրդավարական մշակույթի կրող, իր ինքնությունն ու դիրքորոշումները ճանաչող մարդը, իրավունքի և օրենքի գերակայության կարևորությունն ընդունող, մարդկային արժանապատվությունն ու մարդու իրավունքները հարգող, դրանցով առաջնորդվող, սրտացավ քաղաքացին, նոր փոփոխությունների պատրաստ, մշակութային երկխոսությանը չդիմադրող և քաղաքակիրթ անհատը, որը պատրաստակամ է մասնակցելու պետական տարբեր գործընթացների իրականացմանն ու վերահսկողությանը: Դպրոցի դերը շատ մեծ է այսպիսի անհատների կրթության, դաստիարակության, արժեհամակարգի ձևավորման գործում: Սա է մեր գործը՝ ի տարբերություն անհասկանալի նպատակներով գործող բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին մարդկային և ֆինանսական ռեսուրսով մատակարարելուն, որը դեռ անում են հայկական դպրոցները:

Իհարկե այս ամենին անիմաստ կլինի հավատալը, եթե զուգահեռ չգործեն պետական ինստիտուտները, սկզբունքներով, պաշտպանել ժողովրդավարությունն ու ժողովրդավարական արժեքներով ապրող մարդուն: Այդ ինստիտուտների կայացած գործունեությունը (ինչպիսին, օրինակ, արդարադատության համակարգն է) անփոխարինելի է և պարտադիր ժողովրդավարության կայացման համար: Մասնագիտական գրականության ուսումնասիրության և գործնականում շարունակական և փոխկապակցված ծրագրային բոլոր բաղադրիչներով սահմանված վերջնարդյունքները ապահովելով եկա այն եզրահանգմանը, որ չափորոշիչը մանկավարժական աշխատողի ուղեցույցն է որը հեշտացնում է մանկավարժի աշխատանքը: Բացի գիտելիքի աղբյուր լինելուց մանկավարժը պահպանելով գիտելիք, հմտություն, արժեք դիրքորոշման քառամիասնությունը, պլանավորելով օրվա պարապմունքը ձևավորում է կարողունակությունները ապահովելով վերջնարդյունքը կրթական գործընթացում: Կարողունակահեն կրթական մոտեցումները բարձրացնում են մասնագիտական վարկանիշը, թույլ չեն տալիս մանկավարժին տրվել մասնագիտական էգոիզմին: Այսպիսով կարևորում են կարողունակություն նոր տերմինի ներմուծումը կրթական ոլորտ և քանի որ նախադպրոցական հիմնական ծրագրի բովանդակության նպատակաուղղված ուսումնառության ակնկալվող վերջնարդյունքների միջոցով կարողունակությունների ձևավորումը մեր երկրի կրթական քաղաքականության բարելավման գործընթացի հիմնասյունն է: Ես ուրախ եմ, որ Հայաստանը առաջընթաց ունի ժողովրդավարության հաստատման ուղղությամբ, ամենակարևորը խաբկանքի բացառումն է, քանի որ շատ ավելի վատ է ապրել կեղծիքի և ինքնախաբեության մեջ: Որպես մանկավարժ՝ ես պատրաստ եմ կատարել գործի իմ բաժինը ուղղված Հայաստանում իրական ժողովրդավարության կայացմանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- 1.Ս.Ա. Մարության, Ա.Ս. Դավաթյան«Նախադպրոցական մանկավարժություն»-Երևան 2008թ.
- 2.Ամիրջանյան Յու. Ա.,Սահակյան Ա.Ս. Մանկավարժություն.-Երևան 2004թ
- 3.Մախչանյան Հ.Ն.«Համագործակցության մանկավարժություն»,Երևան1986
- 4.Համագործակցային ուսուցում `Ձեռնարկ Անտարես 2006
- 5.Ուսուցման արդյունավետ հնարներ ` Երևան Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ Հայաստան 2020թ
- 6.Կարողունակությունների կողմնորոշիչ շրջանակ ` ժողովրդավարական մշակույթի համար